MICHAL BOBEK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2017. január 19.[1]

C-465/15. sz. ügy

Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH
kontra
Hauptzollamt Duisburg

(a Finanzgericht Düsseldorf [düsseldorfi pénzügyi bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Az energiatermékek és a villamos energia adóztatása – 2003/96/EK irányelv – Hatály – Az elsősorban kémiai redukció céljaira használt villamos energia fogalma – A nagyolvasztóban történő nyersvasgyártás érdekében a légbefúvókhoz használt villamos energiának a fogalom alá tartozása”

I. Bevezető

1. A Hüttenwerke Krupp Mannesmann GmbH (az alapeljárás felperese) nyersvasat előállító nagyolvasztót üzemeltet. A folyamat a vasércnek a nyersvas előállítását eredményező kémiai redukcióját foglalja magában, amely forró, sűrített levegőnek a nagyolvasztóba történő befecskendezését teszi szükségessé. A légbefúvók használatával keletkezik a sűrített levegő.

2. A felperes és a Hauptzollamt Duisburg (illetékes adóhatóság, Duisburg, Németország), alperes) között az alapeljárásban szereplő jogvita, valamint a nemzeti bíróság által előterjesztett kérdés arra irányul, hogy a légbefúvók meghajtásához használt villamos energia „elsősorban kémiai redukció céljaira használt villamos energiának” minősül-e a 2003/96/EK irányelv[2] (a továbbiakban: irányelv) 2. cikke (4) bekezdésének b) pontja értelmében. Igenlő válasz esetén az nem tartozik az irányelv szerinti minimumadómérték hatálya alá.

1 Eredeti nyelv: angol.

2 Az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelv (HL 2003. L 283., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 405. o.).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 2003/96 irányelv

3. Az irányelv (2)–(7) és (22) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A villamos energia és az ásványolajon kívüli egyéb energiatermékek minimumadómértékét megszabó közösségi rendelkezések hiánya káros hatással lehet a belső piac megfelelő működésére.

(3) A belső piac megfelelő működése és az egyéb közösségi politikák célkitűzéseinek elérése megköveteli, hogy a legtöbb energiatermékre, beleértve a villamos energiát, a földgázt és a szenet is, közösségi szinten minimumadómértékeket állapítsanak meg.

(4) A tagállamok által alkalmazott nemzeti energiaadó-mértékek érezhető különbségei hátrányosnak bizonyulhatnak a belső piac megfelelő működésére.

(5) A megfelelő minimum közösségi adómértékek meghatározása lehetővé teheti a nemzeti adómértékek között fennálló különbségek csökkentését.

(6) A Szerződés 6. cikkével összhangban a környezetvédelmi követelményeket be kell építeni az egyéb közösségi politikák meghatározásába és végrehajtásába.

(7) Az Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezményének aláírójaként a Közösség megerősítette a Kiotói Jegyzőkönyvet. Az energiatermékek, és adott esetben a villamos energia adóztatása egyike a Kiotói Jegyzőkönyv célkitűzései megvalósítását szolgáló eszközöknek.

[…]

(22) Az energiatermékeket alapvetően egy közösségi keretrendszer szabályozza, ha azokat tüzelő-, fűtőanyagként vagy üzemanyagként használják fel. Ennek keretében az adórendszer természetéből és logikájából adódik, hogy a keretrendszer alkalmazási köréből kizárják az energiatermékek kettős felhasználását, a nem tüzelő-, fűtő vagy üzemanyagként való felhasználását, valamint a nem fém ásványi termékek gyártását. A hasonló módon felhasznált villamos energiát hasonlóan kell kezelni.”

4. Az irányelv 1. cikke arra kötelezi a tagállamokat, hogy adót állapítsanak meg „az energiatermékekre és a villamos energiára”.

5. A 2. cikk (1) bekezdése KN-kód lista alapján határozza meg az energiatermékeket, néhány esetben azzal a feltétellel, hogy azokat tüzelő-, fűtőanyagként vagy üzemanyagként kínálják. A 2. cikk (2) bekezdése megerősíti, hogy az irányelvet alkalmazni kell „[a] 2716 KN-kód alá tartozó villamos energiára” is.

6. A 2. cikk (3) bekezdése bizonyos esetekben megköveteli a tagállamoktól, hogy az „energiatermék” fogalma alá nem tartozó termékekre is alkalmazzon adómértéket, ha e termékeket üzemanyagként vagy tüzelő-, fűtőanyagként kínálják, értékesítik vagy használják fel.

7. A 2. cikk (4) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy az irányelvet nem lehet alkalmazni az energiatermékek és a villamos energia következő felhasználásaira:

„– nem üzemanyagként vagy tüzelő-, fűtőanyagként felhasznált energiatermékek,

– energiatermékek kettős felhasználása.

Egy energiatermék akkor kettős felhasználású, ha egyaránt felhasználják tüzelő-, fűtőanyagként, valamint nem üzemanyagként vagy nem tüzelő-, fűtőanyagként. A kémiai redukciós eljárásban, valamint elektrolízisnél és fémipari folyamatokban felhasznált energiatermékeket kettős felhasználásúnak kell tekinteni,

– elsősorban kémiai redukció céljaira, valamint elektrolízisnél és fémipari folyamatokban használt villamos energia,

– villamos energia, ha egy termék költségének több mint 50%-át teszi ki. A »termék költsége« a termékek és szolgáltatások teljes beszerzésének, valamint a bérköltségek és az állóeszközök felhasználásának összege az üzleti vállalkozás szintjén, a 11. cikk meghatározása szerint. Ezt a költséget egységenkénti átlagként számítják ki. A »villamos energia költsége« a villamos energia tényleges beszerzési értéke vagy a villamos energia előállítási költsége, ha azt az üzleti vállalkozáson belül állítják elő,

– ásványtani folyamatok.

»Ásványtani folyamatok« a NACE-nómenklatúrában a DI 26 »egyéb nem fém ásványi termék gyártása« kód alá besorolt folyamatok, az Európai Közösségben a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozásáról szóló, 1990. október 9-i 3037/90/EGK tanácsi rendelet szerint.

Ezen energiatermékekre azonban a 20. cikket alkalmazni kell.”

III. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

8. A felperes acélgyárat üzemeltet. A gyár nagyolvasztóműveiben nyersvasat állítanak elő. A vasérc az oxigén felvételével nyersvassá alakul (kémiai redukció). A reakcióra magas hőmérsékleten és forró, sűrített levegő felhasználásával kerül sor.

9. A kémiai redukcióhoz használt sűrített levegőt a légbefúvók állítják elő, majd azt a nagyolvasztóba fecskendezik be.

10. A felperes mentességet kért az alperestől a Stromsteuergesetz (StromStG, a villamosenergia-adóról szóló német törvény, amely átültette az irányelv alkalmazását kizáró egyik esetet meghatározó 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának harmadik francia bekezdését) 9a. §-a értelmében a légbefúvók működtetéséhez használt villamos energia után.

11. Az alperes elutasította a kérelmet, mivel a StromStG 9a. §-a (1) bekezdésének 4. pontja értelmében csak az a villamos energia mentesíthető az adó alól, amelyet kémiai redukciós eljárások céljára használnak fel. Csak akkor biztosítható a kedvezmény, ha a villamos energiát elsősorban a kémiai redukció céljára használják fel. A jelen esetben azonban megállapította, hogy a villamos energiát elsősorban a forrószél előállításához szükséges motormeghajtáshoz használták. Az nem a vasérc kémiai redukcióját szolgálta.

12. A felperes panaszt nyújtott be az alpereshez a határozattal szemben. Az abban szereplő egyik érv az volt, hogy az irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának harmadik francia bekezdése értelmében az irányelv nem alkalmazható az elsősorban kémiai redukció céljaira használt villamos energiára. A rendelkezés ezáltal egyéb felhasználást is megenged, különösen a forrószél szállítását, illetve előállítását, amely nélkül a nagyolvasztóban lehetetlen a kémiai redukciós eljárás. A felperes arra hivatkozott, hogy a kért adómentességgel érintett villamos energia felhasználása nem zárul le már a légbefúvóknál. A kémiai redukciós eljáráshoz tartozik a forrószél nélkülözhetetlen igénybevétele is.

13. Az alperes elutasította a panaszt. A felperes megtámadta a határozatot a Finanzgericht Düsseldorf (pénzügyi bíróság, Düsseldorf, Németország) előtt, amely úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló [2003/96 tanácsi irányelv] 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának harmadik francia bekezdését a nyersvasgyártáshoz használt nagyolvasztóban zajló folyamat tekintetében, hogy a légbefúvók meghajtásához használt villamos energiát is elsősorban kémiai redukció céljaira használt villamos energiának kell tekinteni?”

14. Az alapeljárás felperese és alperese, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be. Az írásbeli szakaszban részt vevő érintett felek, valamint az Egyesült Királyság Kormánya szóbeli észrevételeket tett a 2016. november 17-i tárgyaláson.

IV. Értékelés

15. Az irányelv 2. cikke (4) bekezdésének b) pontja kizárja az irányelvnek az „elsősorban kémiai redukció céljaira, valamint elektrolízisnél és fémipari folyamatokban használt villamos energiára” való alkalmazását, ami azt jelenti, hogy az utóbbi adómentes.

16. Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a „kémiai redukció céljaira” fogalom magában foglalja-e az olyan légbefúvók működtetéséhez használt villamos energiát is, amelyek a nyersvas vasércből történő előállításánál végbemenő kémiai redukciónál később használt levegőt sűrűsítik.

17. A nemzeti bíróság kérdése alapvetően a távoli jellegről szól. A villamos energiát nem közvetlenül a vasérc kémiai átalakítása során használják fel, abban az értelemben, hogy azt az oxigén vasércből való eltávolításához alkalmazzák.[3] Ehelyett a villamos energia a kémiai redukcióhoz szükséges anyag – sűrített levegő – előállítására szolgál. Az anyag *alapvető* a kémiai redukció szempontjából, valamint azt *közvetlenül és azonnal* a nagyolvasztóba fecskendezik be. Mindazonáltal az elég „azonnali” és „közvetlen” ahhoz, hogy a „kémiai redukció céljaira” szolgálónak minősüljön?

18. A lenti indokok alapján véleményem szerint annak minősül. Az alábbiakban a releváns rendelkezések természetes értelmét (A), a rendszertani és teleológiai értelmezést (B), a 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlat jelentőségét (C), valamint végezetül azoknak a jelen ügyre történő alkalmazását (D) vizsgálom.

A. Természetes értelmezés

19. Az irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának harmadik francia bekezdését még nem értelmezte a Bíróság.

3 Ezzel szemben például az elektrolízis során a villamos energiát közvetlenül a vegyi anyagok szétválasztására használják.

20. Az „elsősorban kémiai redukció céljaira” használt villamos energia a szavak természetes értelme alapján a fogalom bizonyosan magában foglalja a légbefúvók meghajtásához használt villamos energiát. Habár a villamos energiát olyan értelemben használják fel, hogy „annak célja” a ventilátor bekapcsolása és a sűrített levegő előállítása, az egyértelműen nem a folyamat végét jelenti. A sűrített levegőt azonnal a nagyolvasztóba fecskendezik be. Ez a vasérc kémiai redukciója szempontjából alapvető jelentőségű anyagnak minősül. *Ebben* az értelemben a villamos energia valóban kizárólag a kémiai redukció lehetővé tételének célját szolgálja.

21. Mindazonáltal a „céljaira” szó és annak más nyelvű megfelelőinek [4] puszta magyarázata véleményem szerint nem válaszolja meg egyértelműen a nemzeti bíróság kérdését.

22. A szöveg tekintetében különböző bizonytalanságok mutatkoznak: a rendelkezés nem tesz kifejezetten különbséget a kémiai redukció céljaira „közvetlenül” és „közvetetten” használt villamos energia között. Azt sem határozza meg, hogy a „kémiai redukció” magát a tényleges reakciót jelenti-e a szélesebb körű folyamattal szemben. Bár igaz, hogy a kémiai redukcióval való homályos kapcsolat nem elegendő. A kivétel nyilvánvalóan nem fedi le az erőmű személyzeti étkezdéjében lévő italautomata működtetéséhez használt villamos energiát. Az ilyen kapcsolat túl erőtlen. Ezzel szemben a jelen ügyben az alapanyag – sűrített levegő – előállításának és felhasználásának közvetlen és alapvető természete kevésbé teszi egyértelművé a választ.

23. A természetes értelmezés ezáltal ellentmondásos marad a már ismertetett kulcskérdést, a távoli jelleget illetően. Így ugyanezen rendelkezés rendszertani és teleologikus értelmezése válik szükségessé.

B. Rendszertani és teleologikus értelmezés

24. A továbbiakban négy kérdést emelek ki, vagyis az alábbiakat: 1. a harmadik francia bekezdés teljes egészének értelmezése; 2. az irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontja természetének az irányelv hatálya alóli kivételként vagy a hatály meghatározásaként való minősítése; 3. a szigorú értelmezés szükségessége a hatékony érvényesülés érdekében és 4. a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja második és harmadik francia bekezdésének párhuzamos értelmezése.

1. A harmadik francia bekezdés teljes egészének értelmezése

25. E tekintetben előzetesen, valamint a természetes és a rendszertani értelmezés összekapcsolásaként hasznos a harmadik francia bekezdés teljes egészében történő értelmezése. Habár a kérdést előterjesztő bíróság az értelmezés tárgyaként a „kémiai redukció” példáját hozza fel, a harmadik francia bekezdés az „elektrolízisre” (amely az elektrolízissel történő gyártásra utal) és a „fémipari folyamatokra” is utal. E három kivétel általam történő első és természetes együttes értelmezése szerint azok az ipari folyamat három típusára utalnak, ahogyan arra a felperes is utalt az írásbeli észrevételeiben.

26. A tárgyaláson a Bizottság előadta, hogy a „kémiai redukcióhoz” hasonlóan a „fémipari” folyamatok fogalmát is szűken kell értelmezni. Mindazonáltal a Bizottság azt is elismerte, hogy a fogalom még egy ilyen értelmezés alapján is magában foglalhatja a fémipari folyamatok egész sorát (beleértve az érc kémiai redukcióját is). Azt is megjegyzem, hogy az „elektrolízis” tágabbnak tűnik egy különös kémiai reakciónál, mivel az ipari folyamat egyik típusára utal.

4 Például franciául „pour”; spanyolul: „a efectos de”; olaszul: „per”; hollandul: „voor”; németül: „für die Zwecke”; csehül: „pro účely”.

27. Már csak ezen indok alapján is óvatosan kezelem a „kémia redukció céljaira” fogalom meglehetősen szűk értelmezését, amely csak az oxigénatomoknak a villamos energia közvetlen alkalmazásán keresztül történő nagyon különös eltávolításához kapcsolódna. Miért lenne feltétlen szükség a fogalom szűk meghatározására, ha ugyanaz a folyamat más fogalommal is meghatározható egyébként ugyanazon kivételen belül?

2. A 2. cikk (4) bekezdésének b) pontja: kivétel vagy a hatály meghatározása?

28. A rendszertani és teleologikus értelmezés alapján az alapeljárás alperese és a Bizottság mindazonáltal a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja harmadik francia bekezdésének ilyen szűk értelmezését kérik. Álláspontjuk alapját az képezi, hogy a „kémiai redukció céljaira” szavak kizárólag a konkrét kémiai redukció reakciójának részeként használt villamos energiához kapcsolódnak. Ennélfogva az nem foglalja magában a légbefúvóknál használt villamos energiát, és az irányelv hatálya alá tartozna. Ezzel szemben a felperes és az Egyesült Királyság Kormánya a fogalom szélesebb megközelítését alkalmazza, és úgy véli, hogy a légbefúvóknál használt villamos energia a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja harmadik francia bekezdésének hatálya alá tartozik, és nem tartozik az irányelv hatálya alá.

29. Álláspontjuk alátámasztásaként az alperes és a Bizottság amellett érvelnek, hogy maga az a tény, hogy a 2. cikk (4) bekezdésének b) pontja az energiatermékek és villamos energia adóztatásának általános szabálya alóli kivételeket állít fel, azt jelenti, hogy azt szigorúan kell értelmezni. Ebben a tekintetben azon általános ítélkezési gyakorlatra hivatkoznak, amely szerint a kivételeket szigorúan kell értelmezni,[5] és számos Bírósági ítélet kimondta, hogy a jogalkotói cél nem arra irányult, hogy az irányelv hatálya alól széles körben engedjen kivételeket.[6]

30. Miközben elsőre vonzó érvnek tűnik, közelebbről vizsgálva az ítélkezési gyakorlat nem nyújt segítséget a nemzeti bíróság kérdésének megválaszolásához.

31. Elsőként e tekintetben kiemelném, hogy az irányelv 2. cikkének (4) bekezdése nem sorolja fel a kivételeket. Ehelyett meghatározza az irányelv hatályát. Ez véleményem szerint egyértelműen kitűnik az irányelv rendszertani értelmezéséből, amely irányelv 2. cikke meghatározza azokat a termékeket és felhasználásokat, amelyekre az irányelvet alkalmazni kell. Az ezen általánosan meghatározott hatály alóli kivételek és kizárások az irányelvben később, különösen a 17–19. cikkben találhatóak. A 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának a kivételek felsorolása helyett a hatály meghatározásaként való értelmezését támasztja alá továbbá a Bíróság Fendt-ügyben[7] hozott ítélete (amely az irányelvet megelőző 92/81/EGK irányelvre[8] vonatkozik).

32. Ezen indok alapján úgy vélem, hogy nem kell szükségszerűen abból kiindulni, hogy a 2. cikk (4) bekezdésének b) pontját a lehető legszigorúbban kell értelmezni. De ha még ezt a kiindulási pontot kell is elfogadni, és gyakorlati okokból az irányelv tárgyi hatályához kapcsolódó meghatározások a kizáró vagy magukban foglaló természetük révén megegyeznek magukkal a kivételekkel, a kulcskérdés ugyanaz marad: a kivétel szűk meghatározása nem eredményezheti azt, hogy a kivételt megfosztjuk bármely észszerű értelmétől vagy jelentőségétől.

5 Utalás többek között a 2015. március 5-i Statoil Fuel & Retail ítéletre (C-553/13, EU:C:2015:149, 39. pont).

6 Lásd többek között: 2011. december 21-i Haltergemeinschaft LBL ítélet (C-250/10, nem tették közzé, EU:C:2011:862, 23. pont); 2011. december 1-jei Systeme Helmholz ítélet (C-79/10, EU:C:2011:797, 23. pont).

7 2007. július 5-i Fendt Italiana ítélet (C-145/06 és C-146/06, EU:C:2007:411, 37. pont): „habár a nem tüzelő-, fűtő- vagy üzemanyagként felhasznált ásványolajok a 92/81 irányelv hatálya alá tartoznak, ugyanakkor e termékeket, amint azt a Bíróság is megállapította a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélete 30. és 33. pontjában, kötelezően mentesíteni kell a harmonizált jövedéki adó alól, a közösségi jogalkotó a 2003/96 irányelv elfogadásával e rendszert kívánta módosítani, kizárva e termékeket ezen utóbbi irányelv hatálya alól”.

8 Az ásványi olajok jövedéki adója szerkezetének összehangolásáról szóló, 1992. október 19-i 92/81/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 316., 12. o.).

3. A hatékony érvényesülés érdekében szükségessé váló szigorú értelmezés?

33. Hasonló okokból a Bizottság azon kapcsolódó javaslatával sem értek egyet, mely szerint a „kémiai redukció céljaira” olyan értelmezése, amely szerint az a villamos energia oxigéneltávolításhoz szükséges közvetlen felhasználásánál szélesebb, bármilyen jelentéssel bírhat, veszélyezteti az egész irányelvet, illetve jelentősen befolyásolja annak hatékony érvényesülését.

34. Véleményem szerint ez túlságosan drámai javaslat. A Bizottság bizonyos mértékben vissza is vonta azt a tárgyaláson. Emlékeztetek arra, hogy a jelen ügy különös kérdése arra irányul, hogy a nagyolvasztóba befecskendezett sűrített levegőhöz használt villamos energia az irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontja harmadik francia bekezdésének hatálya alá tartozik-e. Az nem vitatott, hogy a folyamat e része közvetlenül kapcsolódik a kémiai redukcióhoz, és elengedhetetlen ahhoz.[9] A Bizottság beadványaiban néha bizonytalan volt a különbségtétel tekintetében.[10]

35. Ahogyan az a fenti 32. pontban már kiemelésre került, felhívom a figyelmet annak kockázatára, hogy a „kémiai redukció céljaira” kifejezés túlzottan szigorú értelmezése annak hatályát gyakorlatilag teljesen kiüresíti. Azt eredményezheti, hogy a fogalom olyan csaknem kizárólagos felhasználásokat foglal magában, amelyek csak a „fémipari folyamatokban” használt villamos energiára vonatkozó kivétel alá tartoznak. Ennélfogva ugyanaz a kérdés merül fel ismét: ha a jogalkotó tényleges célja ez volt, miért vezetett be három különböző megfogalmazást a 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának harmadik francia bekezdésében?

36. E tekintetben a Bizottság és az alperes beadványaiban és szóbeli előadásaiban két példát hozott fel azon ipari folyamatokra, amelyek magukban foglalják az elsődlegesen „kémiai redukció céljaira” használt villamos energia felhasználását. E példák a következők: i. elektromos íves kemence, valamint ii. szilikon szeletek gyártása. Nem célja a jelen indítványnak, hogy a két elméleti példa érdemében részletes vitába bocsátkozzon. Mindazonáltal nyilvánvalóvá vált a tárgyaláson, hogy nem volt egyetértés a tekintetben, hogy ezen ipari folyamatok ténylegesen magukban foglalják-e a villamos energia elsődlegesen „kémiai redukció céljaira” történő felhasználását is, és ha igen, az elsődlegesen „fémipari folyamatokban” használt villamos energia fogalmába is beletartoznak-e.

37. Ennek eredményeként véleményem szerint nyitva marad a kérdés, hogy a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja harmadik francia bekezdésének a Bizottság és az alperes általi értelmezése alapján az elsődlegesen „kémiai redukció céljaira” használt villamos energia kivételének van-e bármilyen gyakorlati jelentősége.

4. A második és a harmadik francia bekezdés rendszertani és „párhuzamos” értelmezése

38. Adhat-e további ismeretet a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja harmadik francia bekezdésének értelmezésére vonatkozóan a rendelkezés második és harmadik francia bekezdésének együttes rendszertani értelmezése?

39. A Bizottság és az alperes egy ilyen rendszertani értelmezés mellett érvel. Még tovább is mennek. A két francia bekezdés „párhuzamos” értelmezését kérik. Véleményük szerint a párhuzamos olvasat a harmadik francia bekezdés meglehetősen szűk értelmezéséhez vezet.

9 Ezt az elengedhetetlen jelleget kifejezetten megerősítette a kérdést előterjesztő bíróság is.

10 Így például a Bizottság mind beadványaiban mind szóbeli előadásaiban utalt a „szoros kapcsolatra”, amelynek a kémiai redukció és a villamos energia felhasználása között kell fennállnia, amely első ránézésre lefedheti a légbefúvóknál használt villamos energiát (a Bizottság következésképpen ezt a szövegezést használja szóbeli előadásaiban).

40. Ahogyan azt az alperes és a Bizottság helyesen kiemelte, az irányelv (22) preambulumbekezdése az energiatermékeknek a 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdése szerinti kettős felhasználásával kapcsolatos kivételre utal, és úgy rendelkezik, hogy a „hasonló módon felhasznált villamos energiát hasonlóan kell kezelni”. A villamos energia és az energiatermékek hasonló kezelése a verseny indokolatlan torzulásának elkerüléséhez is szükséges, ami különösen veszélyeztetné az irányelv belső piaci célkitűzéseinek elérését.

41. Mindazonáltal, annak ellenére, hogy a hasonló kezelés és még általánosabban az értelmezés egységességének biztosítása szükséges, nyilvánvaló, hogy nagyon lényeges különbségek állnak fenn a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja második és harmadik francia bekezdésének szövege és felépítése között. E különbségek indokolttá teszik azok részletes kifejtését, mivel azok világos korlátokat szabnak a két francia bekezdés „párhuzamos” értelmezésének.

42. A második francia bekezdés egyrészről *szűkebb* a harmadik francia bekezdésnél. A második francia bekezdést kizárólag az energiatermékek kettős felhasználására kell alkalmazni. Mindazonáltal a kettős felhasználás fogalma teljesen hiányzik a harmadik francia bekezdésből. Emellett a második francia bekezdést csak akkor lehet alkalmazni, ha az energiaterméket tüzelő-, fűtőanyagként használják fel (nem üzemanyagként). Ilyen korlátozás ugyancsak hiányzik a harmadik francia bekezdésből.

43. Más módon a második francia bekezdés *tágabb*, mivel a kémiai redukciót, az elektrolízist és a fémipari folyamatokat csak a kettős felhasználás példáiként említi, miközben a harmadik francia bekezdés kimerítően sorolja fel azokat. Emellett a második francia bekezdés alkalmazható akkor is, ha a kémiai redukció, az elektrolízis és a fémipari folyamatok csak másodlagos felhasználások. A harmadik francia bekezdés megköveteli azok elsődleges felhasználását.

44. Ezek lényeges és kifejezett szövegbeli különbségek a jogalkotó által beillesztett két francia bekezdés hatálya tekintetében. Elkerülhetetlenek bizonyos mértékig. A villamos energia fizikailag nagyon különbözik a többi energiaterméktől. Ilyen lényeges különbség, hogy más energiatermékek kémiai átalakuláson mehetnek át, lehetővé téve, hogy az ipari folyamatokban szerepet tölthessenek be, ami a villamos energia esetében lehetetlen.[11] E lehetőség központi szereppel bír a 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdése szerinti kivétel „kettős felhasználás” szövegrésze tekintetében.

45. Röviden úgy vélem, hogy komoly szövegbeli és gyakorlati korlátok állnak fenn a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja második és harmadik francia bekezdésének „párhuzamos” értelmezése tekintetében.

46. Azért emelem ki e pontot, mert a Bizottság mindenekelőtt e párhuzamos értelmezést helyezte érvelésének középpontjába, és beadványaiban meglehetősen távolra jutott ezen érvelése tekintetében. A Bizottság fenntartja, hogy: i. a kettős felhasználás követelménye beleérthető a harmadik francia bekezdésbe is; és ii. a harmadik francia bekezdés csak akkor alkalmazható, ha a villamos energiát tüzelő-, fűtőanyagként használják fel (nem üzemanyagként). Véleményem szerint ez a rendszertani és teleológiai értelmezés megkérdőjelezhető alkalmazását veti fel, mivel elsődleges célja az, hogy átírja az irányelv szövegét. Az ilyen megközelítést a jogbiztonság érdekében egyértelműen el kell utasítani.

47. Nem érintve a 2. cikk (4) bekezdése b) pontja második és harmadik francia bekezdésének „párhuzamos” értelmezése tekintetében fennálló nyilvánvaló korlátokat és a Bizottság meglehetősen rugalmas jogértelmezési megközelítésére vonatkozó kétségeimet, egyetértek azzal, hogy a második francia bekezdésre vonatkozó ítélkezési gyakorlatból nyerhető néhány megállapítás. A következő részben ezen ítélkezési gyakorlatra térek át.

11 A későbbiekben az X-üggyel összefüggésben visszatérek e pontra.

C. A 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlat

48. A jelen ügyben érdeklődésre számot adó fő eset az X-ítélet.[12] Ez az ítélet a 4. cikk (2) bekezdése b) pontjának második francia bekezdése szerinti kettős felhasználás kivételének alkalmazására vonatkozott. Ebben az ügyben a felperes cukrot gyártott. A folyamatban tüzelő-, fűtőanyagot használt. A tüzelő-, fűtőanyag elégetéséből eredő széndioxidot is felhasználta két célból. Először is maga a cukorgyártás folyamán (a széndioxid alapvető alapanyag). Másodszor a műtrágya előállításánál használta fel a széndioxidot. A nemzeti bíróság azt kérdezte, hogy ez kettős felhasználásnak minősül-e, és így a kettős felhasználás kivételének hatálya alá tartozik-e. A Bíróság megállapította, hogy amennyiben a széndioxidot a cukor egyik alapanyagaként használják fel, az kettős felhasználás, de amikor kivonják azt, az nem.

49. Érvelésében, amely a jelen ügy szempontjából részletesen kiemelendő, a Bíróság megállapította, hogy:[13]

„[…] akkor lehet szó egy gyártási folyamat során elégetett energiatermék kettős felhasználásáról, ha […] ezen *eljárás nem végezhető el* anélkül, hogy valamely olyan anyagot *alkalmaznának*, amely vitathatatlanul és *kizárólag* a szóban forgó energiatermék *elégetésével* állítható elő.

Mivel a szóban forgó energiaterméket energiaforrásként alkalmazzák e gyártási eljárásban a célból, hogy kizárólag az ezen energiatermék elégetéséből előállítható gázt kinyerjék, megállapítható, hogy az energiaforrás e funkciója két egyidejű felhasználás tárgyát képezi.

Ezzel szemben, ha – olyan körülmények között, mint az alapügyben fennálló körülmények – nem az égésből keletkező gáz a gyártási eljárás megfelelő lefolytatásához szükséges termék, hanem egy egyszerűen hasznosított melléktermék, nem lehet magának az energiaterméknek a kettős felhasználásáról szó. Ily módon, az a puszta tény, hogy a keletkezett gáz nyersanyagnak minősül egy olyan *eltérő gyártási folyamatban*, mint például a trágya előállítása, nem elegendő annak megállapításához, hogy az elégetett energiatermék kettős felhasználásáról van szó.” (Kiemelés tőlem.)

50. Három pont következik a Bíróság érveléséből. Először is a Bíróság kiemelte az alapanyag elengedhetetlen jellegét („nem végezhető el anélkül”). Másodszor az alapanyagnak a tüzelőanyag elégetéséből kell keletkeznie („kizárólag elégetésével”). Harmadszor, ha az alapanyag „eltérő gyártási folyamatba” kerül, nem alkalmazható a kettős felhasználás kivétele.

51. A YARA-ügy az irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdéséhez kapcsolódó másik, újabb eset.[14]

52. Az ügy az ammóniagyártásra vonatkozott. A folyamat részeként „gyenge” gázokat állítottak elő. Ezeket azután összekeverték földgázzal, és elégették a több cél teljesítésére szolgáló hő révén: hőkezelés és szárítás; kémiai lebontás; a füstgáz elvezetése. A Bíróság elé terjesztett kérdés lényegében arra irányult, hogy a földgáz a kettős felhasználás kivételének hatálya alá tartozik-e.

53. Nemleges választ adva a Bíróság megismételte az X-ügyben meghatározott alapelveket. Arra a következtetésre jutott, hogy két okból nincs szó a földgáz kettős felhasználásáról. Először is a gyártási folyamat elvégezhető a földgáz nélkül is. Emellett, ha nem is lehetne azt elvégezni, a természetes gáz nem alakult át gőzzé.[15]

12 2014. október 2-i X ítélet (C-426/12, EU:C:2014:2247).

13 2014. október 2-i X ítélet (C-426/12, EU:C:2014:2247, 24–26. pont).

14 Lásd: 2015. december 17-i YARA Brunsbüttel ítélet (C-529/14, nem tették közzé, EU:C:2015:836).

15 Közelebbről a végzés megállapítja, hogy a gőz nem olyan anyag, amelyet csak földgáz felhasználásával lehet előállítani. Lásd: 2015. december 17-i YARA Brunsbüttel végzés (C-529/14, nem tették közzé, EU:C:2015:836, 28. pont).

54. Az X-ítélet és a YARA-ítélet két szempontból érdekes. Először is a Bíróság által az X-ügyben levezetett és a YARA-ügyben megerősített, közvetlenségre vonatkozó feltételek véleményem szerint annak meghatározásánál is hasznosak, hogy a villamos energiát mikor használják „kémiai redukció céljaira”. Másodszor az esetek annak ismételt kiemelésére is szolgálnak, hogy a 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának második és harmadik francia bekezdése közötti párhuzamok korlátokba ütköznek.

55. Az utóbbi pont tekintetében mind a YARA-ügyben, mind az X-ügyben hozott ítéletekből következik, hogy az energiatermék csak akkor tartozhat a „kettős felhasználás” kivételének hatálya alá, ha *fizikailag átalakul, és ebben a másik formában járul hozzá* a gyártási folyamathoz. Ahogyan az a fentiekben kiemelésre került, az ilyen átalakulás egyszerűen irreleváns a villamos energia esetében. Ez a feltétel tehát nem ültethető át a harmadik francia bekezdésbe.

D. A szempontok és azoknak a jelen ügyre való alkalmazása

56. Az előző ponthoz visszakanyarodva és így a jelen ügy fő kérdésére visszatérve: mi a távoli jelleg szempontja? Két olyan, az X-ügyben és a YARA-ügyben kidolgozott feltétel áll fenn, amelyek véleményem szerint a jelen ügyben is relevánsak: *elengedhetetlen jelleg* és *közvetlen felhasználás*.

57. Ahhoz, hogy „kettős felhasználásról” beszélhessünk, az energiatermék elégetésével *kell előállítani* a termelési folyamathoz *elengedhetetlen alapanyagot*. A fenti indokok alapján a villamos energia nem „alakítható át” alapanyaggá, de a villamos energiát kell felhasználni annak előállításához.

58. Ami a *közvetlen* felhasználást illeti, az X-ügy egyértelművé tette, hogy a kettős felhasználás kivétele nem alkalmazható, amikor az előállított anyagot a termelési folyamaton kívül használják fel. Bár nem kifejezetten ilyen értelemben, de a YARA-ügy is arra utal, hogy a hulladék elvezetése nem kielégítő mértékben része a folyamatnak ahhoz, hogy a kettős felhasználás kivételét alkalmazhassák.

59. E szempontokat a jelen ügyre alkalmazva úgy tűnik, hogy a használt villamos energia *elengedhetetlen* alapanyagot képez a kémiai redukciónál. Annak szükséges elemét képezi. A nemzeti bíróság kifejezetten megerősíti ezt kérelmében. Bár igaz, hogy a villamos áram nem alakul át elengedhetetlen anyaggá ugyanolyan módon, mint például az X-ügyben. Mindazonáltal, ahogy fentebb kifejtésre került, ezt egyszerűen a villamos energia és a más energiatermékek fizikai jellegének magától értetődő különbsége eredményezi. Ettől még az anyag ugyanúgy elengedhetetlen és szükséges, mivel a folyamat elengedhetetlen részét képezi. Röviden, a kémiai redukcióra anélkül nem kerülhet sor.

60. Úgy vélem, hogy a jelen ügyben *közvetlen és azonnali* felhasználásról van szó. A sűrített levegőt helyben állítják elő és használják fel a kémiai redukció folyamatos folyamatának részeként. Az X-ügytől eltérően például az nem kerül kivitelre részben vagy egészben, azt az egyedüli célt szolgálja, hogy lehetővé tegye a kémiai redukciót.

61. Mindazonáltal a végső következtetések levonása előtt szükségesnek ítélem, hogy kifejezetten foglalkozzak a Bizottság és az alperes által felhozott „mi lenne, ha” típusú érveivel. E felek amellett érveltek, hogy ha a légbefúvóknál használt villamos energia kizárt az irányelv hatálya alól, az bármilyen kizárásnak teret enged. Számos alkalommal hivatkoztak példaként azon villamos energiára, amelyet a más nyersanyagoknak a nagyolvasztóba történő szállítására szolgáló szállítószalag működtetésére használnak.

62. A fenti 59–60. pont szerinti szempontok álláspontom szerint igazoltak, mivel azok összhangban állnak az irányelv szövegével, annak rendszertani és teleológiai értelmezésével és így a korábbi X-ítélettel és YARA-ítélettel.

63. Ahogyan azt a Bizottság is elismeri, a 2. cikk (4) bekezdése b) pontjának alkalmazása esetről esetre való értékelést tesz szükségessé. Ennélfogva óvatosan kezelem a fenti ügyekben tett következtetések általános kiterjesztését és alkalmazását. Ennek ellenére és miközben a feltételesség körében maradunk, mivel a jelen ügynek nem tárgyai, szkeptikus vagyok az arra irányuló aggodalmakkal kapcsolatban, hogy a szállítószalag működtetéséhez használt villamos energia a kivétel hatálya alá tartozhat. A szállítószalag nem „állít elő” anyagot; az csak egyik helyről a másikra szállítja a tárgyakat. Ugyancsak nem képezi a kémiai redukció folyamatának alapvető és így elengedhetetlen részét. Más szállítási módok és eszközök is rendelkezésre állnak. Ugyanarról a közvetlenségről sincs szó, mint a kémiai redukció részeként a nagyolvasztóba közvetlenül befecskendezett sűrített levegő esetében.

64. A fenti indokok alapján úgy vélem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdését a következőképpen kell megválaszolni:

Az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló 2003/96 tanácsi irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának harmadik francia bekezdését **úgy kell értelmezni** a nyersvasgyártáshoz használt nagyolvasztóban zajló folyamat tekintetében, hogy a légbefúvók meghajtásához használt villamos energiát is elsősorban kémiai redukció céljaira használt villamos energiának kell tekinteni.

V. Végkövetkeztetések

65. A fentiek fényében azt javaslom, hogy a Bíróság a Finanzgericht Düsseldorf (pénzügyi bíróság, Düsseldorf, Németország) által előterjesztett kérdést a következőképpen válaszolja meg:

Az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló 2003/96/EK tanácsi irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának harmadik francia bekezdését **úgy kell értelmezni** a nyersvasgyártáshoz használt nagyolvasztóban zajló folyamat tekintetében, hogy a légbefúvók meghajtásához használt villamos energiát is elsősorban kémiai redukció céljaira használt villamos energiának kell tekinteni.